

Droogtemonitor

9 augustus 2018 / nummer 2018-7

Waterkwaliteit verslechtert door aanhoudende droogte

De effecten van de droogte blijven in heel Nederland toenemen. De waterkwaliteit loopt verder terug, de effecten op landbouw en natuur nemen toe en inspecties van de keringen blijven plaatsvinden.

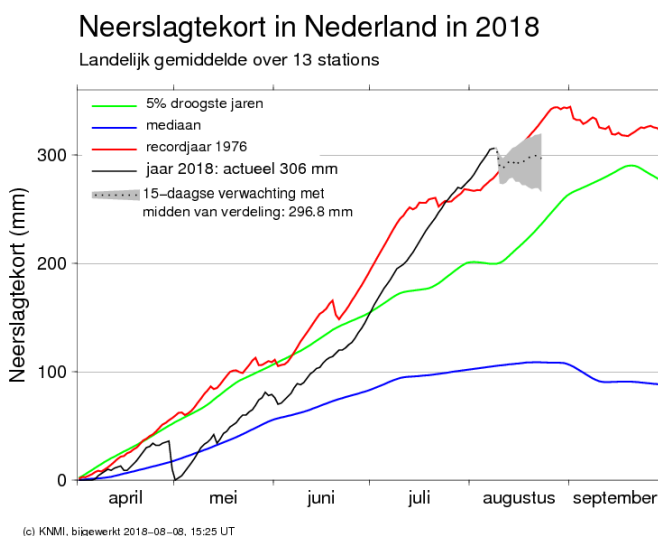
Het aantal locaties waar blauwalg is aangetroffen is gestegen. De waterbeheerders raden aan zwemwater.nl of de Zwemwater-app te raadplegen voordat wordt gezwommen in oppervlaktewater. Daarnaast roepen zij op om dode vissen en watervogels te melden bij het waterschap of de gemeente.

Vanwege oplopende verzilting op de Hollandse IJssel en het Amsterdam-Rijnkanaal is in de afgelopen week een aantal aanvullende maatregelen getroffen. Onder andere de aanvoer naar Zuid-Holland via de Kleinschalige Wateraanvoer (KWA) is verder uitgebreid. Deze maatregelen leveren in een aantal gevallen hinder op voor de scheepvaart.

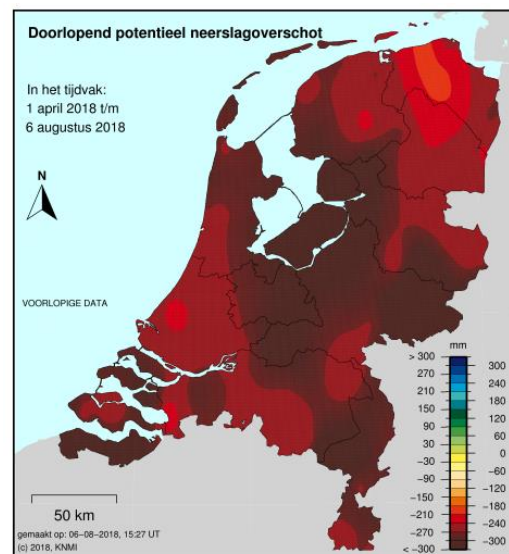
Het neerslagtekort in Nederland is toegenomen tot 306 mm en ligt naar verwachting de komende twee weken rond 300 mm. Ondanks verwachte neerslag voor de komende dagen houdt de droogte de komende periode aan.

De Rijnafvoer bij Lobith ligt nu op 910 m³/s en blijft de komende week naar verwachting rond 900 m³/s. De Maasafvoer bij St. Pieter ligt de komende dagen tijdelijk iets boven 25 m³/s en de dagen daarna rond 25 m³/s.

De waterpeilen in het IJsselmeergebied zijn lager dan normaal voor deze tijd van het jaar. Dit komt door de lage aanvoer vanuit de IJssel, de hoge watervraag en de hoge verdamping. De landelijke coördinatiecommissie waterverdeling (LCW) monitort dit nauwlettend en staat in contact met de betreffende waterschappen over inname uit het IJsselmeer en Markermeer.

Figuur 1. Landelijk gemiddeld neerslagtekort. Bron: KNMI

Figuur 2. Doorlopend potentieel neerslag-overschot. Bron: KNMI

Weer

Het landelijk gemiddelde neerslagtekort in Nederland is opgelopen tot 306 mm. Het neerslagtekort is daarmee iets hoger dan het recordjaar 1976. Voor de komende twee weken worden waarden rond 300 mm verwacht. In figuur 2 is te zien dat in heel Nederland sprake is van een neerslagtekort.

In de stroomgebieden van zowel Rijn als Maas (inclusief Nederland) verwacht het KNMI circa 15 mm neerslag in de komende twee weken. De komende periode daalt de temperatuur kort naar ca. 21 °C om vervolgens richting het komende weekend weer te stijgen naar 25-30°C.

Afvoer Rijn en Maas

De afvoer van de Rijn bij Lobith blijft onder het LCW-criterium (1100 m³/s augustus). De huidige afvoer is 910 m³/s. De afgelopen weken is weinig tot zeer weinig neerslag gevallen in het stroomgebied. De komende week wordt weinig neerslag (ca. 5 mm) verwacht. De afvoer van de Rijn bij Lobith blijft de komende week naar verwachting rond 900 m³/s. Op de middellange tot lange termijn wordt het weerbeeld instabieler en valt zo nu en dan neerslag. De dalende trend van het neerslagtekort zal afvlakken.

De afvoer van de Maas bij Sint Pieter is op dit moment circa 25 m³/s (Luik circa 40 m³/s). Het LCW-criterium is 25 m³/s, gemiddeld over drie etmalen. De afgelopen tijd is zeer weinig neerslag gevallen in het stroomgebied en ook voor de komende week wordt ca. 5 tot 10 mm neerslag verwacht. De afvoer bij St. Pieter zal de komende week in eerste instantie iets hoger dan 25 m³/s zijn en daarna rond 25 m³/s. Op de middellange termijn (5 – 10 dagen vooruit) verandert weinig in deze situatie. De kans dat de afvoer op iets langere termijn (10-15 dagen) opnieuw onder het LCW-criterium van 25 m³/s daalt, is reëel.

Verzilting

Op een aantal locaties in Nederland is sprake van verzilting. In de monding van het Amsterdam-Rijnkanaal, de Hollandsche IJssel en de Lek is sprake van verhoogde chloridegehalten. Om de verhoogde gehalten bij Diemen tegen te gaan en extra water aan te voeren naar west Nederland, laat Rijkswaterstaat bij de Irenesluizen (bij Wijk bij Duurstede) continu extra water in. Ook is op het Amsterdam-Rijnkanaal een bellenscherm geplaatst tegen de verzilting en is het schutregime bij IJmuiden aangepast. Om de verzilting in de Rijn-Maasmonding tegen te gaan is de afvoer over stuw Hagestein opgevoerd om via de Lek extra tegendruk te creëren om het indringen van zout bij de monding Lek en Hollandsche IJssel te beperken. Daarnaast is de inlaat van het Volkerak-Zoommeer via de Volkerak-sluizen tijdelijk gestaakt en is de uitvoer via de zoutriolen bij de Haringvlietsluizen beperkt.

Grondwater

In de zandgronden zijn lage tot zeer lage grondwaterstanden waarneembaar. Ook in de rest van ons land komen inmiddels lage grondwaterstanden voor. Het algemene beeld is dat de grondwaterstanden laag tot zeer laag zijn voor de tijd van het jaar. Ook de grondwatervoorraad is laag.

Watertemperatuur

De daggemiddelde watertemperaturen van de Rijn bij Lobith en de Maas bij Eijsden liggen momenteel rond de 26°C, waarbij het dagmaximum sinds 2 augustus boven de 27°C ligt. De verwachting is dat de daggemiddelde watertemperatuur iets zal dalen.

Waterkwaliteit

Op veel verschillende locaties door het hele land is melding gedaan van blauwalg, botulisme en vissterfte. Vanwege blijvend hoge temperaturen neemt het aantal meldingen en knelpunten naar verwachting de komende periode verder toe.

Scheepvaart

Voor de scheepvaart op de Rijkswateren neemt de hinder toe. Als gevolg van de lagere waterstanden kunnen schepen minder diep geladen worden en dus minder vracht vervoeren. Op de Gelderse IJssel is sprake van hinder voor de beroepsvaart doordat op delen een oploop- en ontmoetingsverbod geldt. Om waterafvoer te beperken en verzilting tegen te gaan geldt bij verschillende sluizen in Nederland een aangepast schutregime. Wachttijden kunnen langer zijn dan gebruikelijk. Dit is vooral te merken op de Maas en de Brabantse kanalen. Nieuwe maatregelen in de landelijke waterverdeling kunnen nadelige effecten hebben voor de scheepvaart. De

scheepvaart wordt van de actuele situatie op de hoogte gehouden via onder andere berichten aan de scheepvaart (BAS) en vaarweginformatie.nl.

Regionale bijzonderheden

De droogte uit zich steeds meer en er zijn daardoor steeds meer maatregelen nodig om gebieden van water (van voldoende kwaliteit) te voorzien.

De watervraag in het IJsselmeergebied (verdamping en inname waterschappen) is momenteel hoger dan de aanvoer van water door de IJssel. Het waterpeil in het IJsselmeergebied nam afgelopen week iets sneller af dan werd verwacht (circa 5 mm/dag in plaats van 3), vooral door hogere verdamping. Het gevolg is dat het waterpeil eerder dan verwacht rond -30 cm NAP zal liggen. De LCW volgt deze ontwikkeling nauwlettend, bekijkt de consequenties en bereidt overleg voor met de waterschappen rond het IJsselmeer, Markermeer en Veluwerandmeren. De bestaande afspraak met de waterschappen om niet meer in te nemen dan in de voorgaande weken blijft staan.

In gebieden waar geen water aangevoerd kan worden, is in toenemende mate sprake van lage grondwaterstanden en droogval van watergangen. Het aantal onttrekkingsverboden uit oppervlaktewater neemt verder toe. Waterschappen roepen de gebruikers van oppervlaktewater onverminderd op om de onttrekkingsverboden na te leven en handhaven hierop. Diverse waterschappen vangen beschermde vissoorten uit droogvallende beken om deze elders weer uit te zetten. De droogte zorgt voor aanhoudend nadelige effecten voor natuur en landbouw. Waar wel water aangevoerd kan worden blijft de watervraag onverminderd hoog. Om in deze vraag te kunnen voorzien worden door verschillende waterschappen extra pompen ingezet (waar technisch mogelijk dit is) om lokale waterlopen op peil te houden. Waterschappen hebben de peilen zoveel als mogelijk verhoogd om de watervoorraad zo groot mogelijk te krijgen.

Sinds 1 augustus wordt 54 m³/s doorgevoerd vanuit de Waal naar het Amsterdam-Rijnkanaal om de zoutindringing bij Diemen tegen te gaan.

Sinds 4 augustus lopen de chlorideconcentraties in de monding van de Hollandsche IJssel sterk op. Dit betekent dat de monding van de Hollandsche IJssel aan het verzilten is. Om ervoor te zorgen dat waterschappen toch zoet water in kunnen blijven nemen vanuit de Hollandsche IJssel, wordt 22 m³/s extra water over de Lek gestuurd om verzilting van de Hollandsche IJssel en Lek tegen te gaan.

Op 6 augustus is daarnaast de doorspoeling van het Volkerak-Zoommeer gestopt om zo meer water over de Nieuwe Waterweg te sturen. De verzilting wordt nauwlettend in de gaten gehouden.

In alle gebieden met (veen)dijken vinden dijkinspecties plaats. Daar waar nodig worden veenkades besproeid en zo nodig hersteld.

Het volgende droogtebericht verschijnt op donderdag 16 augustus 2018.

Overzicht afvoeren, peilen, watertemperatuur en zoutgehalten

09-08-2018

Figuur 3. Landelijk overzicht met metingen van stroomrichting, afvoer, waterpeil, watertemperatuur en zoutgehalten op diverse locaties.

Colofon

Dit bericht is opgesteld door de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW), onderdeel van het Watermanagement Centrum Nederland. De informatie in dit bericht is afkomstig van Rijkswaterstaat, de waterschappen en het KNMI.

Contact

Voor persvragen: 06-15182130